

# IN LIMBURG HEEFT MEN EEN Groots plan voor „witte steenkool”

De P.L.E.M. wil de waterkracht van zes stuwen benutten en daarmee 140 miljoen kilowattuur per jaar opwekken.

(Van onze speciale verslaggever)

MAASTRICHT, December. — „Hoe de economische omstandigheden zich ook wijzigen — één ding is zeker: energie, die men opwekt uit water, is altijd goedkoper dan energie, die men uit steenkool opwekt. Vandaar, dat op mijn initiatief de „Provinciale Limburgse Electriciteitsmaatschappij” concessies heeft aangevraagd voor de bouw van waterkrachtinstallaties in het Juliana-kanaal en in de Maas”, aldus verklaarde ons prof. dr. ir. H. C. J. H. Gelissen. wiens aanvragen thans bij het Ministerie van Waterstaat in studie zijn.

## Dertig à veertig miljoen nodig

In totaal zijn er in Limburg zeven stuwen, waar wij door waterkrachtinstallaties stroom kunnen opwekken. Voor de stuw bij Limmen in de Maas heeft de ECI (de Electrochemische Industrie) te Roermond concessie aangevraagd. Bij de overige zes stuwen (van Zuid naar Noord gerekend Born, Roosteren en Maasbracht in het Julianakanaal — en verder Sambek, Belfeld en Roermond in de Maas) wil de PLEM haar activiteit ontplooiën.

### Lange strijd

HET IS WEL een lange strijd, die Limburg moet voeren om eindelijk tot de zo gewenste opwekking van de „witte steenkool” zoals de waterkracht genoemd wordt te komen. Een strijd, die al 25 jaar duurt.

Reeds in 1926 werd op voordracht van de toenmalige minister van Waterstaat een commissie ingesteld onder voorzitterschap van prof. ir. Van Swaay. Zij moest verslag uitbrengen over de vraag, of het technisch mogelijk en economisch verantwoord zou zijn, om waterkrachtinstallaties te bouwen bij de stuwen in het Julianakanaal.

Prof. Van Swaay en zijn medewerkers adviseerden in positieve zin. Dat was in 1928.

MAAR DOOR GEBREK aan visie op de economische toekomst van Nederland zijn de plannen nooit verwezenlijkt.

Het is niet de eerste keer, dat zuinigheid in Nederland de wijsheid bedroeg!

Een enkel cijfer. Wanneer destijds besloten was tot de bouw van waterkrachtinstallaties, dan was de kostprijs van 1 KWu geweest 0,39 cent. Die kostprijs zou nu nog lager liggen, omdat in de loop van de tijd de rente over de geïnvesteerde bedragen door afschrijvingen etc. lager geworden was.

Welnu, in de thermische centrales, welke met steenkool werken, kan men de kostprijs per KWu, thans rustig aannemen op rond 5 cent, dat is — conservatief gerekend, dus zestienmaal zo veel!

Ten waterkrachtinstallatie bij Limmen zou toen f 2 miljoen gekost hebben — nu kost een dergelijke installatie zeker f 6 miljoen.

Indien men bedenkt, dat de Nederlandse electriciteitsbedrijven thans 6 miljard KWu. opwekken per jaar, kan men zich indenken, wat het niet-doorgaan van het produceren van „witte steenkool” al zou die productie dan niet veel meer geweest zijn dan 140 miljoen KWu. — ons land gekost heeft.



Prof. dr. ir. H. C. J. H. GELISSEN  
...een kwart eeuw strijd voor goedkope energie...

NU INDUSTRIALISATIE zo op de voorgrond gekomen is, was het logisch, dat wij het vraagstuk van de „witte steenkool” opnieuw gingen bezien. Te meer, omdat men ook in het buitenland zich steeds meer toelegt op het opwekken van stroom uit waterkracht. Frankrijk betreft thans driekwart van de benodigde energie uit water — de Belgen zijn bijna klaar met een grote waterkrachtinstallatie in Monsin (vlak bij Luik) en over een maand of acht wordt er ook een in bedrijf gesteld bij Hoey.

### Investing

„Nu weet ik zeer wel,” vervolgde prof. Gelissen, „dat voor de bouw van zes waterkrachtinstallaties zoals wij die op het oog hebben, zeer grote bedragen benodigd zijn. Ik taxeer, dat daarvoor thans f 30 à f 40 miljoen benodigd is bij een bouwtijd van 2½ jaar.

Maar nu de grote voordelen. Wij hopen, 140 miljoen K.W.U. op te wekken. Dat lijkt tegenover een totale electriciteitsproductie van 6 miljard K.W.U. in Nederland niet zo veel, maar onze afnemers zullen voorlopig toch wel de electriciteitsbedrijven in Limburg zijn. Nu is de productie in ons gewest 360 miljoen K.W.U. en dan speelt een productie van 140 miljoen K.W.U. een belangrijke rol.

MAAR VEEL BELANGRIJKER is, dat tegenover de zeer grote in-

vesteringen een grote ontlasting voor onze betalingsbalans zal staan.

Een productie van 140 miljoen KWU per jaar uit waterkracht betekent een besparing van 70.000 ton steenkool per jaar. Die kolen moeten worden geïmporteerd en kosten thans ca. f 88 per ton. Het in bedrijf stellen van waterkrachtinstallaties zou dus alleen voor de steenkolen een jaarlijkse besparing van ruim f 6.000.000 betekenen. En waar praktisch niet alleen de Nederlandse centrales verbonden zijn, maar ook de West-europese centrales, zouden wij bij uitbreiding stroom kunnen exporteren”.

### Spaarbekken

PROF. GELISSEN, die nu een kwart-eeuw al strijdt voor de „witte steenkool” — in zijn inaugurale rede in 1930 bij zijn benoeming tot hoogleraar in Tilburg ging hij op dit vraagstuk diep in — heeft tevens geijverd voor het bouwen van een „spaarbekken-kraftwerk”.

Want wat is in wezen hét grote probleem voor de electriciteitsbedrijven? Iedere industrie probeert, een zekere regulering van haar product te verzekeren. Heeft zij „over”, dan wordt het product opgeslagen.

Maar de electriciteitsbedrijven kunnen dat niet. Zij moeten als het ware met hun armen over elkaar zitten wachten tot het hun „klanten” belieft een knopje om te draaien en energie „af te nemen”.

Vandaar dat men in verscheidene landen overging tot het bouwen van spaarbekken-kraftwerken. Dat zijn dus „magazijnen” van elektrische energie, waar die energie wordt omgezet in omhooggepompt water, dat bij neerstromen weer stroom kan opwekken. Die installaties kunnen dus alleen daar worden gebouwd waar aanzienlijk hoogteverschil bestaat.

Het was destijds (in 1930!) al de bedoeling in Geulen (Zuid-Limburg) een spaarbekken te bouwen op de Sniijdersberg.

Uit een „benedenmeer” zou met de overtollige stroom water worden opgepompt, dat op het 130 meter hoger gelegen plateau van de Sniijdersberg in een „bovenmeer” verzameld zou worden. Hadden de afnemers nu extra-stroom nodig, dan kon de energie van het terugvloeiende water weer worden omgezet in stroom.

### Achterhaald

Dit „Geulen-plan” van prof. Gilissen zou een capaciteit opleveren van 100.000 Kwu, maar het is achterhaald door hetgeen thans bij de rivier de Our (grensrivier tussen Luxemburg en Duitsland) wordt geprojecteerd.

Daar wil men een spaarbekken bouwen met een capaciteit van 600.000 Kwu. Hiervoor is een internationale maatschappij opgericht, waarin participeren Nederland, Duitsland, Frankrijk, Zwitserland en Luxemburg. Nederland is daar vertegenwoordigd door prof. Gilissen. En waar de Westeuropese elektrische centrales thans onderling verbonden zijn, kan dus de bouw van een spaarbekken in Luxemburg achterwege blijven.

„Het woord is thans aan de regering”, besloot prof. Gelissen. Ik ben overtuigd, dat de bouw van waterkrachtinstallaties — het winnen van de „witte steenkool” — van zeer groot belang voor onze nationale economie zal zijn”.